

Sygn. akt I ACa 967/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Ewa Kaniok (spr.)

Sędzia SA Robert Obrębski

Sędzia SO (del.) Joanna Zaporowska

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielni Budowlano – Mieszkaniowej (...) w likwidacji z siedzibą w W.

przeciwko E. S. i M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 14 marca 2012 r.

sygn. akt XXIV C 441/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od Spółdzielni Budowlano – Mieszkaniowej (...) w likwidacji z siedzibą w W. na rzecz E. S. i M. S. kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

3. przyznaje i nakazuje wypłacić radcy prawnemu P. T. (1) ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych powiększoną o należy podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym

I ACa 967/12

UZASADNIENIE

Pismami z 08.12.2011 r. i z 11.01.2012 r. powódka wzajemna Spółdzielnia Budowlano-Mieszkaniowa (...) w likwidacji sprecyzowała powództwo wnosząc o solidarne zasądzenie na jej rzecz od pozwanych wzajemnie kwoty 43.320,05 zł z ustawowymi odsetkami od 25.04.1998 r. do dnia zapłaty tytułem dopłaty do wkładu budowlanego oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W pozostałym zaś zakresie powódka wzajemna cofnęła pozew, na co pozwani wyrazili zgodę.

Pozwani wzajemni E. i M. małż. S. wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 14.03.2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

- w punkcie 1. oddalił powództwo Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w likwidacji w W. przeciwko E. S. i M. S. o zapłatę kwoty 43.320,05 zł z ustawowymi odsetkami od 25.04.1998 r. do dnia zapłaty;

- w punkcie 2. umorzył postępowanie w pozostałym zakresie;

- w punkcie 3. zasądził od Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w likwidacji w W. na rzecz E. S. i M. S. kwotę 4.914 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

- w punkcie 4. nakazał wypłacić na rzecz radcy prawnego P. T. (1) ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 1.464 zł tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie powódki z urzędu.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy wskazał:

W dniu 07.08.1996 r. E. i M. małż. S. zawarli ze Spółdzielnią Budowlano - Mieszkaniową (...) w W. umowę nr (...) w sprawie budowy segmentu mieszkalnego. Segment (...) przy ul. (...) w W., który zgodnie z umową miał zostać przydzielony pozwanym, był realizowany w zabudowie szeregowej Osiedla (...) w W.. Spółdzielnia zobowiązała się przydzielić pozwanym opisany wyżej segment(...) pow. użytkowej 208,9 m⁽²⁾ wraz z działką gruntu o pow. 133,4 m⁽²⁾ bezzwłocznie po jego wybudowaniu i wniesieniu przewidzianego wkładu budowlanego. W umowie tej strony określiły wysokość wkładu budowlanego dla segmentu w standardzie określonym w załączniku(...) do umowy na kwotę 402.357 zł płatną w trzech ratach. Strony w § 2 ust. 3 b umowy ustaliły także, że ostateczny koszt segmentu wynikać będzie z końcowego rozliczenia realizacji całego przedsięwzięcia i rozliczony zostanie zgodnie z § 11 Statutu Spółdzielni. Przy tym, zwrot lub dopłata z tego tytułu, w przeliczeniu na 1 m⁽²⁾ powierzchni użytkowej, nie będzie wyższa niż 6 % wartości 1 m⁽²⁾ powierzchni użytkowej segmentu określonej w § 3 pkt 3a, tzn. całkowita kwota zwrotu lub dopłaty nie przekroczy 22.561,20 zł.

E. i M. małż. S. zostali członkami powodowej Spółdzielni.

W dniu 12.07.1997 r. strony zawarły w formie aktu notarialnego umowę przeniesienia własności nieruchomości. Na mocy tej umowy powódka przeniosła na pozwanych własność działki nr (...) zabudowanej segmentem mieszkalnym nr (...). W umowie wskazano, że wydanie pozwanym przedmiotowego segmentu nastąpi po dokonaniu ostatecznego odbioru całego osiedla. W § 1 c umowy przedstawiciele Spółdzielni oświadczyli, że pozwani uiszcili na poczet wkładu budowlanego całą należność w kwocie 402.357 zł zaś w § 4 tej umowy strony ustaliły, iż w przypadku ewentualnych różnic powstałych w wyniku ostatecznego rozliczenia całej inwestycji Osiedla (...) pozwani zobowiązani będą w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia, uiszczyć wymaganą należność.

Spółdzielnia nie wykonała wszystkich prac w segmencie pozwanych zgodnie z zawartą umową. Łączna wartość prac zaniechanych wynosiła co najmniej 9.678,02 zł. Natomiast powierzchnia segmentu była mniejsza, aniżeli zostało to przewidziane umową i w zależności od metody dokonywanych pomiarów było to 185,58 m² - według pomiaru dokonanego przez Spółdzielnię lub 192,60 m² - według późniejszego pomiaru samych powodów.

Pozwani na poczet wkładu budowlanego dokonali łącznie wpłaty kwoty 405.697 zł.

W dniu 10.05.1997 r. została podjęta uchwała nr(...) w przedmiocie przyjęcia zasad planowania i rozliczania kosztów inwestycji oraz zasad wnoszenia i rozliczania wkładów budowlanych, mocą której przyjęty został regulamin zasad wnoszenia i rozliczania wkładów budowlanych w Spółdzielni Budowlano - Mieszkaniowej (...) w W.. Na podstawie tej uchwały zostało sporządzone rozliczenie inwestycji (...).

28.03.1998 r. Walne Zgromadzenie Spółdzielni przedmiotową uchwałę uchyliło.

W dniu 28.03.1998 r. Walne Zgromadzenie Spółdzielni przyjęło dwie uchwały: uchwałę nr(...) w sprawie przyjęcia regulaminu rozliczania kosztów budowy i ustalania wkładów budowlanych oraz uchwałę nr (...) w sprawie przyjęcia współczynników korygujących służących do obliczania powierzchni rozliczeniowej lokali dla inwestycji S. K.. Na podstawie tych uchwał zostało sporządzone ponowne rozliczenie inwestycji i wkładów budowlanych.

Pismem z 17.09.1998 r. Spółdzielnia przesłała do pozwanej E. S. ostateczne rozliczenie inwestycji Osiedla (...) sporządzone na podstawie wskazanych wyżej uchwał. Na podstawie tych uchwał wartość lokalu pozwanych została oszacowana na kwotę 481.708, 77 zł i pozwani zostali wezwani do uzupełnienia wkładu kwotą 76.011,77 zł. Pozwani zakwestionowali otrzymane rozliczenie kosztów budowy ich segmentu, wskazując na nadpłatę w kwocie 34.951,63 zł.

Uchwała Walnego Zgromadzenia Członków nr(...) z 28.03.1998 r. w sprawie przyjęcia regulaminu rozliczania kosztów budowy i ustalania wkładów budowlanych, w zakresie § 1, oraz uchwała Walnego Zgromadzenia nr (...) z 28.03.1998 r. w sprawie przyjęcia współczynników korygujących służących do obliczania powierzchni rozliczeniowej lokali dla inwestycji S. K. zostały uchylone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 12.07.2006 r., sygn. akt I ACa 694/05. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zaskarżone uchwały zawierały rozwiązania, których zastosowanie prowadziło do ustalenia wkładu budowlanego w wysokości nie odpowiadającej ustawowym kryteriom. Koszty budowy, a w konsekwencji wkłady budowlane zostały ustalone w sposób oderwany od kosztów rzeczywiście poniesionych. Treść uchwał naruszyła w szczególności interesy członków, którzy finansowali budowę segmentów, zasady rozliczenia okazały się bowiem korzystniejsze, dla członków finansujących lokale usytuowane w budynkach wielomieszkaniowych.

Obecnie Spółdzielnia nie dysponuje całością dokumentacji finansowej i technicznej dotyczącej inwestycji S. K.. Likwidator Spółdzielni w oparciu o dokumenty dostępne w Spółdzielni oszacował brakujący wkład budowlany pozwanych na kwotę 43.320,05 zł. Przy tym, koszty budowy wszystkich segmentów w inwestycji, pośrednie i bezpośrednie, ocenił na kwotę 16.140.607,94 zł, tj. podobnie jak w rozliczeniu kosztów inwestycji załączonym do uchwały nr(...) z 10.05.1997 r.

Wniosek powodowej Spółdzielni o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości Sąd Okręgowy oddalił, uznając, że w ujawnionych w sprawie okolicznościach nie zachodziła potrzeba wykorzystania wiadomości specjalnych. Powodowa Spółdzielnia wnosiła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego jedynie w oparciu o dokumenty zawarte w aktach sprawy. Dane zawarte w tych dokumentach mogą być natomiast analizowane za pomocą podstawowych działań matematycznych.

Sąd oddalił także wniosek dowodowy pozwanych o dołączenie akt III C 1469/99, albowiem przedmiotem dowodu są jedynie fakty mające dla rozpoznania sprawy istotne znaczenie (art. 227 kpc), a strona nie wskazała na konkretne dokumenty z akt przedmiotowej sprawy, z których przeprowadzenia dowodu się domagała.

Zgodnie z art. 386 § 6 kpc, Sąd rozpoznający niniejszą sprawę związany był wytycznymi zawartymi w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 09.03.2011 r. (sygn. akt VI ACa 923/10). Sąd ten przesądził, że zarzut przedawnienia jest nieuzasadniony.

Zgłoszone przez powodową Spółdzielnię roszczenie powstało w związku z zawarciem przez strony 07.08.1996 r. umowy nr (...) w sprawie budowy segmentu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W. oraz umowy przeniesienia własności nieruchomości z 12.07.1997 r. Z treści powołanych umów wynika, że powódka zobowiązała się do wybudowania i wydania pozwanym oznaczonego segmentu mieszkalnego, a także do ostatecznego rozliczenia kosztów inwestycji, natomiast pozwani zobowiązali się do pokrycia ewentualnej różnicy między wyliczonym dla potrzeb umowy przeniesienia własności nieruchomości wkładem budowlanym, a wysokością wkładu ostatecznie wyliczonego. W świetle obowiązujących przepisów nie może być uznane za skuteczne postanowienie umowy z 07.08.1996 r., że zwrot lub dopłata z tego tytułu, w przeliczeniu na 1 m² użytkowej, nie będzie wyższa niż 6 % wartości 1 m.kw. pow.

użytkowej segmentu. Jak bowiem stanowi art. 18 ust. 2 u.s.m., (a wcześniej art. 226 § 1 prawa spółdzielczego) członek spółdzielni wnosi wkład budowlany w wysokości odpowiadającej całości kosztów budowy przypadającej na jego lokal (odpowiednio dom jednorodzinny - art. 2 ust. 3 u.s.m.). Nie było więc możliwe umowne zwolnienie członka spółdzielni od wniesienia wkładu budowlanego w pełnej wysokości.

Spółdzielnia nie wykonała wszystkich prac w segmencie pozwanych zgodnie z zawartą umową, a łączna wartość prac zaniechanych wynosiła co najmniej 9.678,02 zł. Powierzchnia segmentu była z kolei mniejsza, aniżeli zostało to przewidziane umową - w zależności od metody dokonywanych pomiarów było to 185,58 m² lub 192,60 m². Pozwani na poczet wkładu budowlanego dokonali łącznie wpłaty kwoty 405.697 zł. W obrocie prawnym nie funkcjonują obecnie uchwały organów powodowej Spółdzielni, które regulowałyby kwestię rozliczeń z tytułu wkładu budowlanego.

Zgodnie z wiążącymi wytycznymi Sądu Apelacyjnego, podstawę prawną rozliczeń pomiędzy stronami stanowić powinien art. 18 ustawy z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U z 2003 r., nr 119, poz. 1116) oraz art. 11 ust. 4 statutu Spółdzielni.

Zgodnie z ust. 1 art. 18 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, z członkiem spółdzielni ubiegającym się o ustanowienie odrębnej własności lokalu spółdzielnia zawiera umowę o budowę lokalu. Umowa ta, zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności, powinna zobowiązywać strony do zawarcia, po wybudowaniu lokalu, umowy o ustanowienie odrębnej własności tego lokalu, a ponadto powinna zawierać: zobowiązanie członka spółdzielni do pokrywania kosztów zadania inwestycyjnego w części przypadającej na jego lokal przez wniesienie wkładu budowlanego określonego w umowie, określenie zakresu rzeczowego robót realizowanego zadania inwestycyjnego, które będzie stanowić podstawę ustalenia wysokości kosztów budowy lokalu, określenie zasad ustalania wysokości kosztów budowy lokalu, określenie rodzaju, położenia i powierzchni lokalu oraz pomieszczeń do niego przynależnych jak i inne postanowienia określone w statucie. Z art. 18 ust. 2 wynika, że członek, o którym mowa w ust. 1, wnosi wkład budowlany według zasad określonych w statucie i w umowie, o której mowa w ust. 1, w wysokości odpowiadającej całości kosztów budowy przypadających na jego lokal. Jeżeli część wkładu budowlanego została sfinansowana z zaciągniętego przez spółdzielnię kredytu na sfinansowanie kosztów budowy danego lokalu, członek jest obowiązany do spłaty tego kredytu wraz z odsetkami w części przypadającej na jego lokal. Zgodnie z art. 2 ust. 3 u.s.m., powyższe przepisy stosuje się także do domu jednorodzinnego.

Statut powodowej Spółdzielni w § 11 ust. 4 stanowi z kolei, że różnice pomiędzy wysokością wniesionego wkładu budowlanego, a faktycznym kosztem budowy powinny zostać rozliczone w terminie dwóch miesięcy od chwili ostatecznego rozliczenia kosztów. Zasady rozliczania kosztów budowy i wkładu budowlanego zostały określone w § 11 ust. 3 statutu spółdzielni. Zgodnie z jego brzmieniem zasady rozliczania kosztów budowy i ustalania wkładów budowlanych uchwała walne zgromadzenie Spółdzielni, z tym że koszty budowy domów jednorodzinnych ustalane są odrębnie dla każdego zadania inwestycyjnego. Z § 11 ust. 1 wynika zaś, że obowiązkiem członka spółdzielni jest wniesienie wkładu budowlanego na pokrycie pełnego członkowskiego kosztu budowy domu jednorodzinnego lub innego lokalu, przy czym członkowskim kosztem budowy jest część kosztów całej inwestycji przypadających na przydzielony członkowi lokal, z uwzględnieniem kosztów inwestycji poniesionych na tereny i urządzenie użytkowane wspólnie przez członków spółdzielni (tom I akt, koperta - statut).

Z przytoczonych przepisów wynika, że podstawą ustalenia wkładu budowlanego powinny być wszelkie koszty związane z zadaniem inwestycyjnym, bez względu na to, kiedy poszczególne elementy inwestycji zostały zrealizowane. Jeżeli zadanie inwestycyjne obejmowało budowę więcej niż jednego budynku, to wówczas wysokość wkładu budowlanego uzależniona będzie od ostatecznych kosztów budowy wszystkich tych budynków. Podstawą bowiem do ustalenia wysokości wkładu budowlanego są rzeczywiste koszty całego zadania inwestycyjnego. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, „o sposobie ustalenia wysokości wkładu mieszkaniowego lub budowlanego decydują postanowienia statutowe. Jeżeli według statutu spółdzielni mieszkaniowej wysokość tych wkładów uzależniona jest od kosztów wykonania zadania inwestycyjnego, to wówczas członek takiej spółdzielni nie może domagać się określenia obciążającego go wkładu (mieszkaniowego lub budowlanego) stosownie do wysokości kosztów budowy jedynie części tego zadania, np. tylko budynku, w którym znajduje się jego mieszkanie” (uchwała SN z 15 maja 1992 r., III CZP 44/92, OSNCP 1992/11/198).

Jednocześnie Sąd Najwyższy podkreślił, że „niedopuszczalne jest dowolne rozliczanie przez spółdzielnię kosztów budowy lokalu, w oderwaniu od kosztów rzeczywiście poniesionych” (wyrok SN z 17.05.2006 r., sygn. akt I CSK 19/06, nie publ.).

Spór dotyczy prawidłowości ostatecznego rozliczenia kosztów budowy, w ramach której zbudowany został segment pozwanych na osiedlu (...).

W związku z uchyleniem przez Sąd Apelacyjny w Warszawie prawomocnym wyrokiem z 12.07.2006 r. uchwał walnego zgromadzenia Spółdzielni nr(...), uchwały te nie mogły być podstawą ostatecznych rozliczeń inwestycji i wyliczeń ostatecznych wkładów budowlanych. Podstawą rozliczenia inwestycji nie mogła być również powołana przez powoda uchwała Walnego Zgromadzenia Spółdzielni nr (...) z 10.05.1997 r. Uchwała ta bowiem została wyeliminowana z obrotu prawnego na podstawie § 2 uchwały Walnego Zgromadzenia nr (...) z 28.03.1998 r., zgodnie z którym „traci moc uchwała Walnego Zgromadzenia nr (...) z 10 maja 1997 roku w sprawie zasad planowania i rozliczania kosztów inwestycji oraz zasad wnoszenia i rozliczania wkładów budowlanych w (...) według załącznika nr 1, które stanowią integralną część niniejszej uchwały”. Uchylenie uchwał nr (...) nie spowodowało, iż uchwała nr (...) z 10.05.1997 r. ponownie zaczęła obowiązywać, skoro uprzednio utraciła moc na podstawie uchwały z 28.03.1998 r. Skoro uchwała nr(...) została wyeliminowana z obrotu prawnego nie może być ona podstawą rozliczenia kosztów budowy, w ramach której zbudowany został segment pozwanych na osiedlu (...).

Pierwszym krokiem w rozliczaniu zadania inwestycyjnego powinno być ustalenie rzeczywistych kosztów jego realizacji. Dopiero po ustaleniu tych kosztów można prowadzić wyliczenia, których wynikiem będzie kwota wkładu odpowiadająca kosztom budowy danego lokalu. Powodowa Spółdzielnia, na której ciążył w tym zakresie obowiązek przedstawienia twierdzeń i dowodów wskazała na kwotę 42.710.370,02 zł jako koszt całej inwestycji. Pozwani wielkość tę kwestionowali. Podnieśli, że kwota ta obejmuje prace nie wykonane przez Spółdzielnię, gdyż zrealizowane przez wspólnoty mieszkańców i na ich koszt (k. 458 - pismo). Strona powodowa dla wykazania wysokości kosztów inwestycji przedstawiła dokumenty w postaci bilansu, informacji do sprawozdania finansowego oraz raportu z badania sprawozdania finansowego (k. 413-450). Dokumenty te w ocenie Sądu Okręgowego nie były wystarczającym dowodem, jakie rzeczywiste koszty poniosła Spółdzielnia na przedmiotową inwestycję. Przedstawione dokumenty miały charakter dokumentów prywatnych wytworzonych przez samą stronę lub na jej zlecenie, zatem nie mogących stanowić dowodu prawdziwości zawartych w nich informacji. Zresztą sama strona powodowa na podstawie wytworzonych przez siebie dokumentów księgowych podawała cztery różne wielkości kosztów inwestycji (k. 412 - zestawienie). Dowodem poniesienia przez Spółdzielnię określonych wydatków na inwestycję powinny być umowy z wykonawcami i faktury zapłaty za wykonane prace, czy też kosztorysy powykonawcze. Takich, ani podobnych, dowodów powodowa Spółdzielnia nie przedstawiła. Jak wynika z ustaleń dokonanych w sprawie II C 927/98 takimi dowodami Spółdzielnia przynajmniej od 2001 r. nie dysponowała.

Wobec powyższego strona powodowa nie udowodniła elementarnej dla zasadności powództwa okoliczności w postaci rzeczywiście poniesionych na omawianą inwestycję kosztów, a co za tym idzie nie mogła dokonać racjonalnego wyliczenia wielkości wkładu przypadającego na lokal pozwanych, a tym samym zasadnie twierdzić, że istnieje niedopłata tego wkładu w kwocie żądanej pozwem. Nakazywało to uznać powództwo za niezasadne.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał ewidentne nieprawidłowości w wyliczeniu przedstawionym przez stronę powodową, które również nie pozwalały uznać roszczenia zgłoszonego w pozwie za zasadne.

Likwidator Spółdzielni przyjął, że koszty budowy wszystkich segmentów w inwestycji, pośrednie i bezpośrednie, wyniosły 16.209.283,65 zł. Kwota ta została przyjęta w sposób całkowicie dowolny, nie oparty na dokumentacji źródłowej. Jakikolwiek wyliczenia oparte na tej kwocie nie mogły być zatem uznane za prawidłowe.

Nawet gdyby przyjąć za zgodne z rzeczywistością dane dotyczące wydatków na przedmiotową inwestycję zawarte w opinii biegłej rewident, to - jak słusznie podnosili pozwani - nie było podstaw do uznania, że mieli niedopłatę wkładu. Jak ujęto w opinii biegłej rewident (k. 440), w inwestycji (...) nakłady bezpośrednie na segmenty wyniosły 9.240.586,61 zł, z kolei na budynki wielorodzinne - 20.443.057,31 zł. Nakłady na grunt w całej inwestycji wyniosły

z kolei 2.968.414,83 zł. Jednocześnie, suma wszystkich nakładów na przedmiotową inwestycję zamknęła się w kwocie 40.865.147,19 zł. Jak zatem łatwo wyliczyć, pozostałe nakłady na całą inwestycję, poza nakładami na grunt, oraz bezpośrednimi nakładami na segmenty i budynki wielorodzinne to kwota 8.213.088,44 zł. Aby zatem nakłady na segmenty, wliczając w to nakłady pośrednie, osiągnęły wskazywaną przez powodową Spółdzielnię kwotę ponad 16 milionów złotych, niemal całe nakłady pośrednie poniesione na całą inwestycję (jak wskazano - ponad 8 milionów złotych) musiałyby zostać przeznaczone właśnie na segmenty, zaś tylko około 1 milion zł - na budynki wielorodzinne. Taki jednak rozkład kosztów już na wstępie wydaje się nieuprawniony, skoro nakłady bezpośrednie kształtowały się w tym zakresie w zupełnie przeciwnym kierunku (proporcja nakładów bezpośrednich na segmenty w stosunku do nakładów bezpośrednich na budynki wielorodzinne kształtowała się mniej więcej jak 1:2). Strona powodowa nie wykazała w żaden sposób, aby w okolicznościach przedmiotowej sprawy zaistniały przesłanki dla takiego właśnie, niewątpliwie niekorzystnego dla spółdzielców budujących segmenty, rozłożenia kosztów pośrednich pomiędzy segmenty a budynki wielorodzinne. Co więcej, nie podała żadnych argumentów, które uzasadniałyby tak daleko idącą - i to w zupełnie innym kierunku, aniżeli w przypadku nakładów bezpośrednich - dysproporcję wydatków pośrednich, a w szczególności - nie ustosunkowała się w żaden sposób do pisma pozwanych zawierającego uwagi do rozliczenia kosztów.

Jak wskazali w ostatnio wymienionym piśmie pozwani - a ich wyliczenia tak pod względem rachunkowym, jak i merytorycznie nie budziły wątpliwości - cały wkład budowlany został przez nich zapłacony. W szczególności, co do związanych z segmentem pozwanych kosztów pośrednich, to w swych wyliczeniach przedstawili oni dwa możliwe warianty rozliczenia tych kosztów pomiędzy uczestników inwestycji budowlanej, tj. proporcjonalnie do posiadanej powierzchni oraz w częściach równych na wszystkich uczestników inwestycji. W obu rozpatrywanych wariantach wyliczenia jednoznacznie wskazywały na okoliczność, że uiszczony przez pozwanych wkład budowlany wyczerpuje ich zobowiązania wobec powodowej Spółdzielni z tego tytułu. To na stronie powodowej, która podnosiła twierdzenia o braku pełnego uzupełnienia wkładu budowlanego, spoczywał, w myśl art. 6 kc, ciężar przeprowadzenia stosownego dowodu w tym zakresie. Ciężarowi temu jednak strona powodowa nie podołała. W przedmiotowej sprawie, na podstawie jedynie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy biegły nie byłby w stanie określić, dlaczego, i w jakim zakresie uzasadnione były nieprzeciętnie wysokie koszty pośrednie na segmenty w stosunku do kosztów bezpośrednich. W tym celu biegły musiałby dysponować szczegółową dokumentacją dotyczącą przebiegu procesu inwestycji. Przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego byłoby tym bardziej nieuzasadnione, że powódka nawet nie wskazała, dlaczego obliczenia pozwanych, zawarte w piśmie zawierającym uwagi do rozliczenia kosztów, uważa za błędne.

Wyliczenie wkładu przypadającego na segment pozwanych przedstawione przez powodową Spółdzielnię było wadliwe również z uwagi na niekonsekwentne przyjęcie danych dotyczących pomiarów powierzchni.

Wyliczając koszt budowy jednego metra kwadratowego segmentu w całej inwestycji przyjęto w nim, że całkowita powierzchnia segmentów wyniosła 7.181,60 m². Powierzchnia ta wynika z pomiarów Spółdzielni, według których segment powodów miał powierzchnię 185,58 m. kw. Tymczasem po wyliczeniu kosztu budowy jednego metra kwadratowego segmentu poprzez podzielenie przyjętej wielkości wydatków na segmenty przez całkowitą ich powierzchnię, uzyskany wynik pomnożono przez powierzchnię segmentu powodów wynikającą z późniejszego pomiaru, a mianowicie 192,60 m². Taki sposób wyliczenia spowodował zawyżenie kosztów 1 m² segmentu w całej inwestycji (przyjmując, że pierwszy pomiar powierzchni był wadliwy) albo zawyżenie kosztów budowy segmentu powodów (przyjmując, że drugi pomiar był nieprawidłowy).

Słusznie pozwani podnieśli, że przedstawiony przez likwidatora powodowej Spółdzielni sposób wyliczenia wkładu był wadliwy również z uwagi na dwukrotne doliczenie wartości gruntów. Pierwszy raz wartość gruntów likwidator doliczył uwzględniając ją w kosztach całej inwestycji, a zatem w wysokości kosztów budowy 1 m. kw. segmentu, a drugi raz dodał do należności obciążającej powodów jako oddzielną pozycję wynoszącą 23.985,81 zł.

Wobec powyższego, należało uznać, że powódka nie zdołała wykazać, aby wkład budowlany nie został przez pozwanych w całości uiszczony. Z tego względu, Sąd oddalił powództwo o zapłatę kwoty 43.320,05 zł.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 i 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożyła powódka zaskarżając go w części oddalającej powództwo Spółdzielni Budowlano Mieszkaniowej (...) w likwidacji o zapłatę kwoty 43.320,05 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25.04.1998r. do dnia zapłaty oraz w części zasądzającej na rzecz pozwanych koszty procesu i nakazującej wypłacić pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenie za reprezentowanie powódki, t.j. w zakresie punktów 1, 3, 4.

Apelujący zarzucił kwestionowanemu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 207 § 3 kpc w brzmieniu obowiązującym na dzień 29.02.2012 r. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie powodujące niemożliwość zajęcia przez powoda wzajemnego stanowiska wobec pisma drugiej strony z dnia 13.12.2011 r., wynikające z nieuwzględnienia przez Sąd I instancji faktu, że niemożliwość przytoczenia nowych okoliczności po wyznaczonym terminie nastąpiła z przyczyn niezależnych od strony i jej pełnomocnika;

- art. 217 kpc poprzez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłych: z zakresu budownictwa - w celu ustalenia zakresu rzeczowego robót zrealizowanego zadania inwestycyjnego „Osiedle (...)” oraz z zakresu księgowości w celu ustalenia wysokości kosztów budowy segmentu pozwanych i weryfikacji przedłożonego przez powoda wzajemnego ostatecznego rozliczenia kosztów tej budowy, przy uwzględnieniu rzeczywistych i ostatecznych kosztów poniesionych przez spółdzielnię na realizację całego zadania inwestycyjnego, co uniemożliwiło powodowi wzajemnemu wykazanie rzeczywistych kosztów inwestycji;

- art. 232 kpc poprzez przyjęcie, że powód wzajemny nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, podczas gdy powód zaoferował stosowne dowody,

- art. 233 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i uznanie bilansu, sprawozdania finansowego oraz raportu z badania sprawozdania finansowego przygotowanego przez biegłego rewidenta za niewystarczający dowód na to, jakie rzeczywiste koszty poniosła spółdzielnia na przedmiotową inwestycję,

- § 2 ust 2 i par. 15 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, poprzez przyznanie pełnomocnikowi z urzędu wynagrodzenia w wysokości niższej niż przewidziane przepisami stawki minimalne.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktów 1, 3 oraz 4 i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego, jak również rozstrzygnięcie o przyznaniu na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w obu instancjach, wg norm przepisanych, z uwagi na fakt iż koszty te nie zostały zapłacone w całości ani w części.

W przypadku nie uwzględnienia powyższych wniosków powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie na rzecz powoda wzajemnego kosztów procesu za obie instancje, jak również o przyznanie na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w obu instancjach, wg norm przepisanych, niezależnie od powyższych wniosków wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o wynagrodzeniu za reprezentowanie powoda wzajemnego z urzędu i nakazanie wypłacenia na rzecz pełnomocnika ze środków Skarbu Państwa wynagrodzenia w prawidłowej wysokości, według norm przepisanych.

W przypadku nie przychylenia się przez Sąd II instancji do żadnego z powyższych wniosków apelujący wniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, wg norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

apelacja podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Chybiony jest zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. oraz art. 217 k.p.c. Rację ma sąd I instancji, że w sytuacji, gdy spółdzielnia nie posiada materiałów źródłowych dotyczących całej inwestycji (...) brak było podstaw do przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych z zakresu księgowości i z zakresu budownictwa w celu ustalenia zakresu rzeczowego robót zadania inwestycyjnego i wysokości kosztów budowy segmentu pozwanych. Biegli nie byłoby w stanie, w oparciu o zaferowane dokumenty (złożone do akt sprawy), określić wielkości kosztów pośrednich poniesionych na segmenty i na budynki wielorodzinne. Pozwani kwestionowali przyjęte przez spółdzielnię proporcje rozłożenia tych kosztów na uczestników inwestycji i przedstawili własne wyliczenia podziału kosztów pośrednich, bądź proporcjonalnie do posiadanej powierzchni, bądź w częściach równych na wszystkich uczestników inwestycji. Przy takim rozłożeniu kosztów pośrednich wkład budowlany uiszczony przez pozwanych w całości pokrywa koszty budowy ich segmentu. Spółdzielnia w żaden sposób nie odniosła się do przedstawionego przez pozwanych wyliczenia i nie przedstawiła argumentów uzasadniających przyjęcie proponowanej przez nią proporcji rozłożenia kosztów pośrednich pomiędzy segmenty i budynki wielorodzinne. Rację ma sąd I instancji, że w tej sytuacji, dla rozstrzygnięcia sprawy nie były wymagane wiadomości specjalne, oraz że brak było podstaw do przyjęcia, że pozwani nie uiszcili całego wkładu budowlanego.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 207 par. 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień 29.02.2012r. Radca prawny P. T. (2) został wyznaczony pełnomocnikiem Spółdzielni Budowlano Mieszkaniowej (...) w likwidacji w dniu 29.12.2011r. (k.479) i aż do 29 lutego 2012r. nie ustosunkował się do stanowiska przedstawionego przez pozwanych w piśmie z dnia 13.12.2011r. i wyliczeń zawartych w załączniku do tego pisma (k.462), oraz nie wskazał dowodów i twierdzeń na poparcie stanowiska spółdzielni co do zasad rozłożenia kosztów inwestycji na właścicieli segmentów i właścicieli lokali w budynkach wielorodzinnych. O ograniczeniu prawa strony do obrony można byłoby mówić jedynie w sytuacji, gdyby sąd I instancji pominął wnioski i twierdzenia strony złożone po upływie określonego terminu. Taka sytuacja jednak nie miała miejsca.

Podnieść należy, że Spółdzielnia nie odniosła się do wyliczeń ostatecznych kosztów budowy inwestycji oraz wysokości wkładu budowlanego obciążającego pozwanych, przedstawionych w ich piśmie z dnia 13.12.2011r. (k.457-464), w treści wniesionej apelacji oraz podczas rozprawy przed Sądem Apelacyjnym w dniu 18.01.2013r., nie może zatem skutecznie twierdzić, że jej prawo do obrony zostało ograniczone. Nieważność postępowania nie zachodzi w sytuacji, gdy strona miała możliwość działania ale z własnej woli z możliwości tej nie skorzystała.

Fakt, iż sąd I instancji nie udzielił pełnomocnikowi spółdzielni dodatkowego terminu na zajęcie stanowiska w sprawie i zamknął rozprawę nie stanowi uchybienia procesowego albowiem nie zachodziły okoliczności usprawiedliwiające uwzględnienie wniosku o odroczenie rozprawy wskazane w art. 214 par. 1 k.p.c., zaś wymogi art. 224 par. 1 k.p.c. zostały wypełnione.

Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dokonał wyczerpującej analizy kosztów budowy inwestycji osiedla (...), wskazał przyczyny, dla których złożone przez Spółdzielnię wyliczenie kosztów obciążających pozwanych nie może być uznane za prawidłowe i przyczyny, które uniemożliwiają weryfikację tego wyliczenia za pomocą dowodu z opinii biegłego. Sąd Apelacyjny podziela w całości stanowisko sądu I instancji i tym samym nie znajduje podstaw do uwzględnienia apelacji.

Chybiony jest zarzut naruszenia par. 2 ust. 2 i par. 15 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Radca prawny P. T. (2) został ustanowiony pełnomocnikiem Spółdzielni z urzędu dopiero w dniu 29.12.2011r. Wcześniej Spółdzielnię reprezentowała r. pr. E. Ł. ustanowiona z urzędu. Zgodnie par. 2 ust. 1 w/w rozporządzenia, zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Zatem, gdy pełnomocnik nie reprezentuje strony w danej instancji w toku całego postępowania a jedynie w części a jego nakład pracy jest niewielki, dopuszczalne jest przyznanie wynagrodzenia niższego niż stawka minimalna. Radca Prawny P. T. (2) reprezentował stronę jedynie na ostatniej rozprawie, nie złożył żadnego pisma procesowego a jego wkład w przyczynienie się do wyjaśnienia i rozstrzygnięcia sprawy był niewielki, zatem nie może oczekiwać takiego wynagrodzenia, jakie przysługuje radcy prawnemu biorącemu udział w całym postępowaniu przed sądem I instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny z mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację. O kosztach procesu za II instancję orzekł zgodnie z wynikiem sporu w oparciu o art. 98 par. 1 i 3 k.p.c.

Radcy prawnemu P. T. (1) przyznano wynagrodzenie zgodnie z par. 15 i 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.